

Danmark på kryds og tværs

Samarbejdsprojekt mellem to indvandrerskoler

Judith Parsons

Indvandrerskolen hos AOF i Holstebro.

Emma Michelsen

AOF Indvandrerskole i Ballerup.

Denne artikel¹ handler om et samarbejde mellem vores to indvandrerskoler, som havde tre formål:

- med udgangspunkt i den etnografiske metode at udvikle deltagernes kommunikative færdigheder i autentiske situationer,
- at udvide deltagernes kendskab til danskerne, den danske kultur og det danske samfund ved samarbejde mellem skoler forskellige steder i Danmark, og
- at styrke deltagernes ansvar for egen indlæring gennem deres aktive medvirken til formulering af emner og arbejdsmetoder, opsøgning af relevante informationer og evaluering af projektet i samarbejde med de implicerede lærere.

Ved at inddrage to forskellige skoler ønskede vi at tilvejebringe et sammenligningsgrundlag vedrørende kompleksiteten i dansk kultur og samfund. Desuden gav den skriftlige korrespondance mellem de to hold mulighed for

ægte kommunikation, og i det hele taget gav det motivationen at deltagerne arbejdede i en større gruppe, og da ikke bare med tekster, men med personlige relationer.

Fra Holstebro deltog et udslusningshold (mellemlig niveau) og fra Ballerup et hold 2A (også mellemlig niveau), begge med hurtig progression og med blandede deltagerbaggrund. På den måde var holdene ret ens. Der var ca. 10 deltagere på hvert hold. Begge skoler søgte deres amt om støtte til projektet. Holstebro fik ikke noget særskilt beløb, men udgifter/indtægter skulle bogføres for sig selv. Ballerup fik 10.000 kr. til efteråret 1996.

Planlægning og opstart af projektet

Vi - de to lærere - mødtes og planlagde projektet i september 1996. Det blev forelagt deltagerne, som diskuterede ideen og arbejdsformen. Som den første præsentation udvekslede de breve

og fotos. Denne blev efterfulgt af to korte videooptagelser der viste livet på de to skoler. Dette blev gjort med humor og var i meget høj grad med til at styrke motivationen. Det var oprindeligt meningen at deltagerne fra Ballerup skulle besøge Holstebro i midten af november for at de to hold sammen kunne diskutere det videre forløb. Men dette måtte opgives da Ballerup-deltagerne af forskellige grunde ikke ønskede at tage hjemmefra på det tidspunkt.

Lærerne mødtes derfor igen i begyndelsen af november for at planlægge næste fase. Vi enedes om emnet boligforhold. Holdene kunne ikke blive enige om et fælles emne, men boligforhold var på det tidspunkt allerede aftalt på holdet i Holstebro. På samme tid blev vi enige om at der skulle etableres en mere personlig kontakt mellem deltagerne på de to hold. Dette foregik ved at de igen skrev til hinanden og vedlagde fotos af hjem, familie osv. Vi delte dem derefter op parvis efter familieforhold, uddannelse, køn osv. Det viste sig at være en virkelig god idé.

Der skulle nu arbejdes uafhængigt på de to skoler, dog skulle der begge steder indhentes informationer i lokalområdet og herunder laves interviews ved hjælp af video eller båndoptager ud fra nogle fælles spørgsmål. Dette sidste blev ikke til noget da emnet udviklede sig forskelligt de to steder. Arbejdet skulle slutte med en eller anden form for produkt der kunne fremlægges for det andet hold ved et besøg i Ballerup i december.

Holstebro: „Boligforhold” og „Hjemløs”

Som nævnt havde Holstebro ønsket at arbejde med emnet boligforhold og med det praktiske omkring køb/salg af bolig samt fordele/ulemper med at leje kontra at eje. Under arbejdet var holdet delt i tre grupper der skrev dagbog efter hver lektion. Holdet havde 10 lektioner à 50 minutter om ugen, hvoraf de seks blev brugt på projektet. Holdet var på et kort fire-timers videokursus i optagelsesteknik og redigering, men desværre var vores videokamera optaget af andre i den periode hvor vi var ude at lave interviews.

Første del: Boligforhold og fordele/ulemper ved at leje/eje: Deltagerne lavede en undersøgelse af boligforhold hos deres eget hold, hos et andet hold på skolen, samt hos to hold på den lokale daghøjskole, og sammenlignede resultaterne. Derefter kontaktede grupperne en ejendomsmægler og den lokale boligforening med efterfølgende besøg med interviews. Herefter arrangerede holdet et besøg af en boligrådgiver i klassen.

Anden del: Hjemløs: Grupperne tog udgangspunkt i artikler og dokumentarprogrammer. Derefter opsøgte vi en embedsmand med ansvar for boligområdet (herunder de boligløse/hjemløse) i Holstebro Kommune. Anden del afsluttedes med besøg med interviews på en varmestue og et forsorghjem. Deltagerne præsenterede resultatet mundtligt under besøget i Ballerup.

Evaluerings lokalt: I Ringkøbing Amt påkræver man ikke tests som evaluer-

ringsform. Deltagerne evaluerede forløbet mundtligt på klassen og diskuterede deres oplevelser og hvad de havde lært, samt snakkede om hvad der kunne gøres anderledes hhv. bedre næste gang.

Ballerup: „Vores by Ballerup“

Vi tog udgangspunkt i Byram m.fl.: *Teaching-and-Learning Language-and-Culture* (1994), s. 88: „*Ma ville et celle des autres*“. Ca. halvdelen af holdets 12 ugentlige timer blev brugt til projektet, resten af tiden blev der undervist traditionelt efter „*Mere dansk*“ og „*Der er et land*“.

Første del (uge 45): Deltagernes opfattelse af Ballerup - hvad Byram m.fl. kalder et „*mental map*“: Deltagerne lavede i grupper i klassen plancher hvor de præsenterede deres opfattelse af Ballerup (tanker, følelser osv.) Arbejds-spørgsmål: hvad lægger I mærke til, hvad er særligt i Ballerup, farver, lyde, døgnets rytme osv. Der blev f.eks. brugt materiale fra lokalavisen.

Anden del (uge 46-47): Den officielle opfattelse af Ballerup - „*official map*“: Deltagerne lavede - i de samme grupper - en ny planche med den officielle opfattelse.

Tredje del (uge 48-50): Ballerup-borgernes opfattelse af deres by: Deltagerne tog rundt med båndoptager / videokamera og lavede interviews. De sørgede for spredning i alder, køn, socialt tilhørsforhold osv.

Efter hver undervisningsgang skrev alle grupper dagbog. Til slut fremlagde

de deres plancher og interviews for deltagerne fra Holstebro og deltagere fra andre hold på Indvandrerskolen.

Evaluering lokalt: Deltagerne evalueredes ud fra deres arbejde med projektet. Denne evaluering trådte i stedet for test 2 som visitationsgrundlag for niveau 3. Grupper og enkeltdele tagere evalueredes ud fra dagbøgerne, lærernes indtryk af gruppearbejde, plancher, interviews og den fælles færdiggørelse og fremlæggelse. Efter Holstebro-besøget skrev alle ballerupdeltagerne en stil med emnet: „*Fortæl om en god oplevelse i forbindelse med projektet*“. For denne stil blev der givet en karakter.

Besøget i Ballerup

Det var af pædagogiske og økonomiske grunde et stort ønske at deltagerne fra Holstebro skulle indkvarteres hos deltagerne fra Ballerup, og dette skete også. Besøget varede fra den 10. til den 12. december og var en meget stor succes der gav deltagerne lyst til at fortsætte med projektet.

I forbindelse med projektet foretog deltagerne en fælles evaluering af hele forløbet. De sad i en rundkreds, kun med et lille bord i midten. Der var tre evalueringsspørgsmål: Hvad har været godt? Hvad kan forbedres? Hvad har I lært, og hvad kan I bruge det til? Til hvert punkt fik deltagerne et antal sedler der skulle udfyldes anonymt med deres svar på de tre spørgsmål, ét svar pr. seddel. Svarene blev efterhånden lagt på bordet og samlet på tavlen, hvorefter de blev diskuteret.

Fra evalueringen kan af positivt nævnes at deltagerne havde lært mange nye ord, at man lærer samfundet bedre at kende når man selv oplever det, at lytteforståelsen var blevet meget styrket, at de lærte nye mennesker at kende, at de havde fået øjnene op for muligheden af at gå i teatret, at projektet havde fået en god modtagelse hos medkursister, samt at det var meget lærerigt at lave interviews.

Af ting der kan gøres bedre nævnes at der havde været for lidt tid, at fravær er mere generende under denne arbejdsform, at problemer med video-redigering havde taget for lang tid, samt at den måde projektet organiseres på, i højere grad skal være fleksibel og rumme plads for det uforudsete.

Med hensyn til hvad projektet havde lært deltagerne, og hvad de kunne bruge det til i fremtiden, blev der især lagt vægt på at det havde været meget nyttigt at lære at arbejde sammen i grupper. Desuden var de tilfredse med at konstatere at de, som projektet skred frem, i højere og højere grad selv kunne tage initiativer og strukturere deres arbejde ud fra deres egne behov.

Vores evaluering af projektet

Vi må konstatere at denne arbejdsform er meget krævende for lærerne. Dels er det nødvendigt med et tæt kollegialt samarbejde, og ikke alt kan klares ved hjælp af fax og telefon. Dels er denne måde at arbejde på ikke så udbredt, og man må derfor selv udvikle den relevante pædagogik. F.eks. må man under forløbet gøre erfaringer med hvad del-

tagerne kan klare i form af selvstændighed og initiativ og hele tiden være parat til at støtte og opmuntre. Også for deltagerne er denne arbejdsform uvant; at gå ind i projektet krævede tillid til læreren.

Der er ingen tvivl om at det for deltagerne har været grænseoverskridende selv at skulle tage initiativer, tage kontakt med danskere, indgå aftaler, og selv tage ansvar både i forhold til sig selv og til gruppen. Deltagerne mærkede selv at de i højere og højere grad under forløbet honorerede kravene, og de fik mere selvtillid, samtidig med at de opdagede at den sproglige indlæring kan være lige så effektiv på denne måde. Det må her ikke glemmes at de i de tre dage besøget varede, talte dansk i et omfang de normalt ikke har mulighed for eller føler behov for. Iøvrigt må det konstateres at i forbindelse med informationssøgning og interviews i lokalområdet blev de overalt venligt og imødekommende modtaget.

Som lærere kunne vi godt ønske at der havde været mere samarbejde om temaet på deltagerniveau, ligesom vi alle følte at der var afsat for kort tid både til at lære hinanden at kende, til selve arbejdet, til fremlæggelsen og til evalueringen. Det var desuden et problem for projektet at der skete tilgang og afgang af deltagere begge steder. Det hæmmede den personlige kontakt og vanskeliggjorde muligheden for privat indkvartering. Til gengæld var den personlige kontakt ved besøget af meget stor værdi.

Af 'sidegevinster' ved projektet kan vi nævne at nogle af deltagerne for første gang telefonerede til danskere, rejste med færge, så en teaterforestilling, alt sammen ting som de uden betænkelighed vil kunne gøre på egen hånd nu. Desuden skal det fremhæves at den fælles oplevelse ved besøget har givet alle de fordele der er kendt fra lejrskoleophold: styrket sammenhold osv. Og det viste sig at der under arbejdet med projektet var mindre fravær på holdene end normalt.

Der var et par steder hvor vi mødte uventet modstand. Ballerup-deltagerne ville ikke rejse til Holstebro på besøg. De forklarede det med at de ikke kunne være væk fra familien i flere dage, men vi havde fornemmelsen af at der var andre grunde såsom utryghed ved at bo et fremmed sted. Da den mere personlige brevveksling kom i stand, ændrede holdningen sig da også. I Holstebro var det meget svært at motivere deltagerne til at lave skriftligt materiale, plancher osv. Efter projektets fremlæggelse kunne de godt se at det kunne have været en fordel med noget skriftligt at støtte sig til.

Nogle praktiske spørgsmål

Videoudstyret - eller mangel derpå - voldte problemer. Det meste af tiden måtte vi i Ballerup klare os med deltageres egne kameraer, og i Holstebro oplevede vi som nævnt at skolens udstyr var udlånt til anden side. Desuden manglede der diktafoner. Vi mener ikke at et projekt der i så høj grad er baseret på video og båndinterviews, kan gennemføres tilfredsstillende uden

at det fornødne udstyr findes på skolen og er til rådighed under hele forløbet.

DSB giver gratis rejse en gang om året i forbindelse med studierejser så længe man opfylder visse krav. Man skal være en uddannelsesinstitution, man skal være væk med minimum to overnatninger og to skoledage, og man skal være mindst seks deltagere. Der er en gratis lærerrejse pr. ti deltagere. Rejsen skal bestilles mindst fem uger i forvejen. Med hensyn til udgifter til transport i lokalområdet under besøg, spisning, entréer, evt. teaterbilletter osv, kan dette søges dækket hos amtet, hos fonde eller ved deltagerbetaling. Udgifterne til vores besøg beløb sig til ca. 300 kr. pr. deltager, og det inkluderede fællesspisning på skolen to gange, middag på restaurant én gang, samt teaterbillet. Heraf betalte deltagerne fra Holstebro 50 kr. pr. dag, og fra Ballerup betalte de morgenmad i to dage.

Fremtiden

På baggrund af vores erfaringer der i overvejende grad har været særdeles positive, fortsætter vi med projektet. Deltagerne støtter os heri og glæder sig. Den næste fase varer fra juleferien til sommerferien 1997. Vi regner med to besøg og vil i øvrigt lægge megen vægt på at arbejdet får den fornødne tid, og at emner og forløb planlægges i fællesskab. Desværre betyder strukturen inden for indvandrerundervisningen at vi ikke kan regne med at have en klasse samlet over mere end et halvt år. Derfor får kun et mindretal mulighed for at deltage i næste fase.

Litteratur

Byram, Michael S, Carol Morgan et al.: Teaching and Learning, Language and Culture. Clevedon: Multilingual Matters, 1994. 219 s. (Multilingual matters; 100)
Michelsen, Emma og Judith Parsons: Danmark

på kryds og tværs - upubl. rapport til København og Ringkøbing Amt. 1996.

Noter

1 Artiklen er en lettere revideret version af Michelsen og Parson, 1996.

Godt Nyt om projektarbejde

Anders lernen im Fremdsprachenunterricht. Experimente aus der Praxis. Hrsg. Bernd-Dietrich Müller. Berlin, Langenscheidt, cop. 1989. 192 s. (Fremdsprachenunterricht in Theorie und Praxis).

Autonomes und partnerschaftliches Lernen. Modelle und Beispiele aus dem Fremdsprachenunterricht. Hrsg. Martin Müller, Lukas Wertenschlag und Jürgen Wolff. Berlin, Langenscheidt, cop. 1989. 200 s. (Fremdsprachenunterricht in Theorie und Praxis)

Dam, Leni: From Theory to Classroom Practice. Dublin, Authentik, 1995. 84 s.

Eck, Andreas, Lienhard Legenhausen, Dieter Wolff: Telekommunikation und Fremdsprachenunterricht: Informationen, Projekte, Ergebnisse. Bochum, AKS-Verlag Bochum, 1995. (Fremdsprachen in Lehre und Forschung (FLF) ; Bd. 18)

Fried-Booth, Diana L.: Project Work. Oxford, Oxford University Press, 1986. 89 s. (Resource books for teachers)

Haines, Simon: Projects for the EFL Classroom. Resource material for teachers. Walton-on-Thames, Nelson, 1989. 108 s.

Holm, Ulla & Poul Skov: At skabe en skole - udvikling af undervisningsbegrebet i sprogundervisning for voksne indvandrere ved hjælp af projektarbejdsformen. Sprogskolen i Vejle/Fredericia, Danmarks Pædagogiske Institut, 1996. 90 s. (DPI ; 1996:15)

Interkulturelles Lernen. Projekte und Materialien für die Sekundarstufe 1. Hrsg. Petra Hölscher. Frankfurt am Main, Cornelsen, 1994. 190 s.

Kontakte knüpfen. Rainer Ernst Wicke unter Mitarb. von Herrad Meese. Berlin, Langenscheidt, 1995. 168 s. (Deutsch als Fremdsprache und Germanistik: Fernstudieneinheit ; 9)